

Oponentský posudek na diplomovou práci

Bc. Jan Uhlíř: *Chotěšovské nekrologium. Rozbor a edice pramene*, FF UK – Katedra PVHAS, Praha 2024

Cílem obhajované práce je tvorba moderní kritické edice dosud opomíjeného, ale důležitého pramene z pozdního středověku – nekrologia kanonie premonstrátek v západočeském Chotěšově. Příslušný rukopis (sign. XIII.G.20) je dnes uložen v Národní knihovně ČR, kde se ocitnul po zrušení kláštera v roce 1782. Rukopis je nyní také pohodlně dostupný na internetovém portálu manuscriptorium.com. Autor diplomové práce nejdříve stručně charakterizoval premonstrátský řád a jeho zakladatele sv. Norberta, pak se trochu podrobněji věnoval oběma zakladatelům Chotěšova – Hroznatovi a Vojslavě, jakož i dějinám kláštera samotného. Text je přehledný, vyvážený, takže tu mám jen několik málo připomínek:

- Jindřich Zdík se seznámil s premonstráty až v květnu 1142, když světil oltáře v jejich kanonii v bavorském Windbergu (*Historiae Windbergenses*, MGH SS 17, s. 563), tedy nikoli v r. 1137 v Jeruzalémě, či o dva roky později na koncilu v Lateránu (kde ostatně jeho účast není doložena) /s. 17/.
- Konrád Ota se stal českým vévodou po smrti Bedřicha († 1189), nikoli Jindřicha Břetislava /s. 20/.
- Vojslava se neprovdala za krakovského kastelána Henryka Kietlicze roku 1179, ale už dříve. V onom roce padl u Loděnic její otec Sezema a jí pak byl svěřen do výchovy bratr Hroznata. /s. 22/.

Těžiště diplomové práce samozřejmě tkví v popisu a edici příslušného pramene, rukopisu XIII. G. 20. Předaslán je mu stručný přehled o výzkumu nekrologií jak v zahraničí, tak v Čechách. Autor oprávněně (s. 42-43) kritizuje dosavadní špatnou edici, kterou vyhotovil před skoro sto léty tepelský premonstrát Basil Graßl a která byla odbornou obcí odmítnuta jako nekvalitní prakticky hned po svém vydání (F. Macháček v ČČH). Graßl především nedokázal správně odlišit jednotlivé písařské ruce, takže uživatel jeho edice je místy uváděn v omyl. Základ nekrologia tvoří text, který napsal úhlednou bastardou na základě starších záznamů písař Šimon z Plané roku 1489, další četné písařské ruce doplňovaly nekrologium postupně až do roku 1640. Jan Uhlíř pečlivě zkoumal, popsal a určil jednotlivé písařské ruce, což vhodně doplňuje i názornými ukázkami. Samotnou edici provedl rovněž velice pečlivě. V tomto ohledu není co vytknout. Nicméně problém spočívá v tom, že Uhlíř nevylepší Graßlovu edici v tom nejdůležitějším ohledu, tj. nerozlišuje v ní jednotlivé písařské ruce. Uvedu to na nejnázornějším

příkladem: v rukopise se na ff. 124v-125r nachází obsáhlejší nekrologický přípis o zakladateli kláštera Vojslavě. Ačkoliv je psán humanistickou minuskulou pokročilého 16. nebo až 17. století, Graßl ho neoddělil od nejstarší ruky datované k r. 1489 (což jinde činí). Těžko dnes rozhodnout, zda to byl úmysl, nebo chyba tisku. V každém případě je to matoucí, protože podle přípisu Vojslava zemřela roku 1227, což sice koresponduje s nápisem na jejím náhrobním kameni z konce středověku, ale ve skutečnosti zemřela až někdy po tomto roce, neboť ještě koncem roku 1227 je zmíněna v listině pražského biskupa Jana II. (CDB II, č. 304, k tomu Kubín, Bl. Hroznata, Praha 2000, s. 154). Jan Uhlíř ovšem tato fakta ve své edici nezmiňuje /s. 115/, takže ohledně využití je na tom v podstatě stejně jako Graßl.

Celkově ovšem jde o práci zdařilou, odpovídajícím standardům kladeným na absolventy pomocných věd historických, a proto ji rád doporučuji k obhajobě. Jistě by bylo žádoucí novou edici publikovat, jen bych velmi doporučoval rozlišit v edici jednotlivé písarské ruce a doprovodit podrobným historickým komentářem.

V Praze 28. května 2024

prof. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., Th.D.